

## คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

### การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในคฤนิพนธ์นี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๕ คัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคัมภีร์อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

### คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

การอ้างอิงพระไตรปิฎกอ้างอิงทั้งฉบับภาษาบาลีและภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึง เล่ม/ชื่อ/หน้า ตามลำดับ เช่น วิ.ม. (บาลี) ๕/๑๖/๑๕ หมายถึง คัมภีร์ วินยปิฎก มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม ๕ ชื่อ ๑๖ หน้า ๑๕ วิ.ม. (ไทย) ๕/๑๖/๒๑-๒๒ หมายถึง คัมภีร์ วินยปิฎก มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม ๕ ชื่อ ๑๖ หน้า ๒๑-๒๒

## ๑. พระวินัยปิฎก

|         |        |          |                         |            |
|---------|--------|----------|-------------------------|------------|
| วิ.มหา. | (บาลี) | วินยปิฎก | มหาวิภังค์              | (ภาษาบาลี) |
| วิ.มหา. | (ไทย)  | วินยปิฎก | มหาวิภังค์              | (ภาษาไทย)  |
| วิ.ม.   | (บาลี) | วินยปิฎก | มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | (ภาษาบาลี) |
| วิ.ม.   | (ไทย)  | วินยปิฎก | มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | (ภาษาไทย)  |

## ๒. พระสุตตันตปิฎก

|        |        |             |          |                         |            |
|--------|--------|-------------|----------|-------------------------|------------|
| ที.ม.  | (บาลี) | สุตตันตปิฎก | ทีฆนิกาย | มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | (ภาษาบาลี) |
| ที.ม.  | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | ทีฆนิกาย | มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย | (ภาษาไทย)  |
| ที.ปา. | (บาลี) | สุตตันตปิฎก | ทีฆนิกาย | ปาฎิภังค์               | (ภาษาบาลี) |

|          |        |             |               |                   |            |
|----------|--------|-------------|---------------|-------------------|------------|
| ม.ม.     | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | มชฺฉิมนิกาย   | มูลปณณาสกปาติ     | (ภาษาบาลี) |
| ม.ม.     | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | มชฺฉิมนิกาย   | มชฺฉิมปณณาสกปาติ  | (ภาษาบาลี) |
| ม.ม.     | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | มัชฌิมนิกาย   | มัชฌิมปณณาสก      | (ภาษาไทย)  |
| ส.บ.     | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | สังยุตตนิกาย  | ขนฺธวาวคคปาติ     | (ภาษาบาลี) |
| ส.บ.     | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | สังยุตตนิกาย  | ขันธวาวรรค        | (ภาษาไทย)  |
| ส.สพ.    | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | สังยุตตนิกาย  | สพยตนวคคปาติ      | (ภาษาบาลี) |
| ส.สพ.    | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | สังยุตตนิกาย  | สพยตนวรรค         | (ภาษาไทย)  |
| ส.ม.     | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | สังยุตตนิกาย  | มหาวาวคคปาติ      | (ภาษาบาลี) |
| ส.ม.     | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | สังยุตตนิกาย  | มหาวาวรรค         | (ภาษาไทย)  |
| อ.ทก.    | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | อังกุตตรนิกาย | ทกนิปาตปาติ       | (ภาษาบาลี) |
| อ.ติก.   | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | อังกุตตรนิกาย | ติกนิปาตปาติ      | (ภาษาบาลี) |
| อ.ติก.   | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | อังกุตตรนิกาย | ติกนิบาต          | (ภาษาไทย)  |
| อ.จตุกก. | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | อังกุตตรนิกาย | จตุกกนิปาตปาติ    | (ภาษาบาลี) |
| อ.ปญจก.  | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | อังกุตตรนิกาย | ปญจกนิปาตปาติ     | (ภาษาบาลี) |
| อ.ปญจก.  | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | อังกุตตรนิกาย | ปัญจกนิบาต        | (ภาษาไทย)  |
| อ.ฉก.    | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | อังกุตตรนิกาย | ฉกนิปาตปาติ       | (ภาษาบาลี) |
| อ.ฉก.    | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | อังกุตตรนิกาย | ฉกนิบาต           | (ภาษาไทย)  |
| อ.สตตก.  | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | อังกุตตรนิกาย | สตตกนิปาตปาติ     | (ภาษาบาลี) |
| อ.สตตก.  | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | อังกุตตรนิกาย | สตตกนิบาต         | (ภาษาไทย)  |
| อ.อญฐก.  | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | อังกุตตรนิกาย | อญฐกนิปาตปาติ     | (ภาษาบาลี) |
| อ.อญฐก.  | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | อังกุตตรนิกาย | อญฐกนิบาต         | (ภาษาไทย)  |
| ข.ธ.     | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | ขุททกนิกาย    | ธมฺมปทปาติ        | (ภาษาบาลี) |
| ข.ธ.     | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | ขุททกนิกาย    | ธรรมบท            | (ภาษาไทย)  |
| ข.ป.     | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | ขุททกนิกาย    | ปฏิสัมภิตามคคปาติ | (ภาษาบาลี) |
| ข.ป.     | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | ขุททกนิกาย    | ปฏีสัมภิตามรรค    | (ภาษาไทย)  |
| ข.ม.     | (บาลี) | สุตตนต์ปิฎก | ขุททกนิกาย    | มหานิทฺเทสปาติ    | (ภาษาบาลี) |
| ข.ม.     | (ไทย)  | สุตตันตปิฎก | ขุททกนิกาย    | มหานิทฺเทส        | (ภาษาไทย)  |

#### คำย่อเกี่ยวกับอรรถกถา

การอ้างอิงอรรถกถาภาษาบาลีใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยระบุ เล่ม/ข้อ/  
หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ม.ม.อ. (บาลี) ๒/๔๖๔/๓๑๘ หมายถึง มชฺฉิมนิกาย ปปญจสุทฺธิ

มชฉิมปณณสกอฏฐกถา ภาษาบาลี เล่ม ๒ ข้อ ๔๖๔ หน้า ๓๑๘ การอ้างอิงอรรถกถาภาษาไทย ซึ่ง  
 ใช้นับแปลของมหามกุฏราชวิทยาลัย ใช้เล่ม/ภาค/หน้า เช่น ม.ม.อ. (ไทย) ๒/๒/๔๔๖ หมายถึง  
 คัมภีร์ มัชฌิมนิกาย ปปัญจสูทนี มัชฌิมปณณสกอรรถกถา ภาษาไทย เล่ม ๒ ภาค ๒ หน้า ๔๔๔, พ.  
 เถร.อ. (ไทย) ๒/๓/๓/๓๖๑-๓๖๒ หมายถึง คัมภีร์ ขุททกนิกาย ปรมัตถทีปนี เถรคาถาอรรถกถา เล่ม  
 ที่ ๒ ภาคที่ ๓ ตอนที่ ๓ หน้า ๓๖๑-๓๖๒

### ๑. อรรถกถาพระวินยปิฎก

|       |        |          |              |            |
|-------|--------|----------|--------------|------------|
| วิ.อ. | (บาลี) | วินยปิฎก | สมณฑปาสาทิกา | (ภาษาบาลี) |
| วิ.อ. | (ไทย)  | วินยปิฎก | สมณฑปาสาทิกา | (ภาษาไทย)  |

### ๒. อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

|          |        |            |                   |                        |            |
|----------|--------|------------|-------------------|------------------------|------------|
| ที.ม.อ.  | (บาลี) | ทีฆนิกาย   | สุมังคลวิลาสินี   | มหาวคคอุทฺทกถา         | (ภาษาบาลี) |
| ที.ม.อ.  | (ไทย)  | ทีฆนิกาย   | สุมังคลวิลาสินี   | มหาวรรคอรรถกถา         | (ภาษาไทย)  |
| ขุ.ป.อ.  | (บาลี) | ขุททกนิกาย | สัทธมมปฺปกาลินี   | ปฏิสัมภิตามคฺคอุทฺทกถา | (ภาษาบาลี) |
| ขุ.ป.อ.  | (ไทย)  | ขุททกนิกาย | สัทธมมปกาลินี     | ปฏิสัมภิตามรรคอรรถกถา  | (ภาษาไทย)  |
| ขุ.อป.อ. | (บาลี) | ขุททกนิกาย | วิสุทฺทชนวิลาสินี | อปทานอุทฺทกถา          | (ภาษาบาลี) |
| ขุ.อป.อ. | (ไทย)  | ขุททกนิกาย | วิสุทฺทชนวิลาสินี | อปทานอรรถกถา           | (ภาษาไทย)  |

### ๓. อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

|             |        |             |            |                    |            |
|-------------|--------|-------------|------------|--------------------|------------|
| อภิ.สงฺ.อ.  | (บาลี) | อภิธมฺมปิฎก | ธมฺมสงฺคณิ | อฏฺฐสาลินีอุทฺทกถา | (ภาษาบาลี) |
| อภิ.สงฺ.อ.  | (ไทย)  | อภิธรรมปิฎก | ธมมสังคณี  | อัฐสาลินีอรรถกถา   | (ภาษาไทย)  |
| อภิ.ปญฺจ.อ. | (บาลี) | อภิธมฺมปิฎก |            | ปญฺจปกรณอุทฺทกถา   | (ภาษาบาลี) |
| อภิ.ปญฺจ.อ. | (ไทย)  | อภิธรรมปิฎก |            | ปัญจปกรณ์อรรถกถา   | (ภาษาไทย)  |